

Aasa MAAMÄGI*

ABINÕUDEST PEIPSI JÄRVE REOSTUSKOORMUSE
VÄHENDAMISEKS

EKSPERTHINNANGUTE ANALÜÜS

Аса МААМЯГИ. О МЕРАХ ПРЕДОХРАНЕНИЯ ЧУДСКОГО ОЗЕРА ОТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ. АНАЛИЗ
ЭКСПЕРТНЫХ МНЕНИЙ

Aasa MAAMÄGI. ON MEASURES OF PROTECTING LAKE PEIPSI FROM POLLUTION. ANA-
LYSIS OF EXPERT ESTIMATES

Ankeetküsitlus toimus kompleksprogrammi «Peipsi-Pihkva järve bas-
seini veeressursside ratsionaalse kasutamise abinõude kompleks» raames.
Põhjalikum ülevaade tehtust on teaduslikus aruandes [1]. Küsitlusel oli
mitu eesmärki: kõrvutada imitatsioonimudelite põhjal saadud tulemusi (töö
autorid V. Krõssanova, A. Laur jt.) ekspertide arvamusega, uurida arva-
muste kooskõla, kontrollida eri seisukohtade olemasolu (probleemisiseselt
ka ekspertide kompetentsust), saada lisainformatsiooni. Ankeedi koostas
professor H. Simm.

Vastused kujutasid endast järiestatud (klasside arv mitte üle nelja)
klassifikatsioone (tükeldisi) [2]. Et tulemused ei sõltuks skaala valikust,
ei kasutatud nende töötlemisel arvandmete analüüsi meetodeid. Kogu infor-
matsiooni uuriti ainult mitteamarvuliste andmete analüüsi statistiliste mee-
todite abil [3]. sest see oli üleskirjutatav intsidentsusmaatriksitena.

Peab märkima üsna suurt arvamuste kokkulangevust. Lõplik, nn.
koondarvamus sisaldas aga ainult kolme klassi meetmeid Peipsi järve
kaitseks («väga tähtsad», «tähtsad» ja «vähem tähtsad?»).

Esimesse klassi kuulusid järgmised meetmed:

1. Tartu puhastusseadmete (tagavad fosforiärastuse) tähtaegne ja
plaanikohane käikulaskmine;

2. Pihkva puhastusseadmete (fosfor) laiendamine ja täiustamine;

3. Puhastusseadmete rakendamine Peipsi vesikonna teistes asulates;

4. Puhastusseadmete rakendamine Peipsi vesikonna agraartööstusette-
võtteis;

5. Väetisemajanduse optimeerimine (nõuetekohased väetisehoidlad,
väetisenormid, mineraalväetise kvaliteedi parandamine);

6. Farmireostuse vähendamine;

7. Ökoloogiaabinõudeid rahuldava agrotehnika rakendamine valgalal
(väetise õigeaegne väljavedu põllumaale, õige vahekord mineraalse ja
orgaanilise väetise vahel, väetise mulda viimise tehnoloogia täiustamine).

Järgmise klassi sattusid:

8. Reostusohkkuse kontrolli tugevdamine, trahvide süsteemi täiusta-
mine, premeerimine keskkonnasõbraliku majandamise eest, veekaitse
õigusnormide täiustamine;

9. Ohusaastuse üldine vähendamine Eestis;

* Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituut, 200 105 Tallinn, Estonia pst. 7, Estonia.

10. Eesti aladel asuvate soojuselektrijaamade suitsugaasi puhastamise täiustamine;

11. Kirde-Eesti kaevandusheitvete järve valgumise tõkestamine;

12. Teiste reostavate ettevõtete heitvete järve valgumise tõkestamine, täiendav puhastamine valgalal;

13. Pestitsiidide kasutamise vähendamine.

Vähemtähtsad abinõud olid:

14. Kaldakaitseribade rajamine järvele ja selle vesikonna jõgedele;

15. Luhtade niitmine ja heinakoristus valgalal;

16. Järve kaldataimestiku niitmine ja koristamine;

17. Lüüsregulaator Narva jõe;

18. Järvemuda paiklik ärastamine;

19. Valgalal asuvate virgestusalade, masinaremonditöökodade (paadimootorid) ja pilsivee kogumiskohtade reostusohklikkuse vähendamine, mootorpaatide arvu vähendamine.

Ülejäänud informatsiooni võib tinglikult jagada neljaks: järve tulevikuväljavaated, ülaltoodud meetmete täpsustused, lisaabinõud ja «lüürilised kõrvalepõiked».

Järve tulevik: oli palutud vastata küsimusele, milleks on järv kasutatav järgmisel sajandil (vesivarustus, virgestus, kalamajandus). Umbes kolmandik küsitletuist jättis sellele küsimusele vastamata. Vastanuist ainult neli ei arvanud, et kõik kolm funktsiooni on arvestatavad. Seetõttu võib oletada, et ülalmainitud «vaikiv kolmandik» ei jättnud küsimust vastusetta mitte sellepärast, et kujutas järve tulevikku ette väga mustades värvides, vaid pigem oli tegu hajameelsusega, küsimus seisis eraldi.

«Lüürilistes kõrvalepõigetes» oli ka arvamusi, et järve ratsionaalsel kasutamisel võiks seda eksploateerida isegi intensiivsemalt kui praegu.

KIRJANDUS

1. Крусберг П., Крысанова В., Лаур А., Мамяги А., Тенно К. Определение структуры и моделирование динамики антропогенной нагрузки на эстонской части водосбора Чудского озера с учетом влияния промышленного комплекса Северо-Восточной Эстонии. Таллинн, 1989. Käsikiri Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudis.
2. Тюрин Ю. Н., Литвак Б. Г., Орлов А. И., Сатаров Г. А., Шмерлинг Д. С. Анализ нечисловой информации. М., 1981.
3. Мамяги А. В. Некоторые задачи статистического анализа классификаций. Таллинн, 1982.

Esitanud Ü. Ennuste

Toimetusse saabunud
20. VII 1990